

NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2019/2108,

9. detsember 2019,

millega toetatakse bioloogilise ohutuse ja turvalisuse tugevdamist Ladina-Ameerikas kooskõlas massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamist käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 (2004) rakendamisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 28 lõiget 1 ja artikli 31 lõiget 1,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ülemkogu võttis 12. detsembril 2003 vastu massihävitusrelvade leviku tõkestamise ELi strateegia, mille III peatükis on loetelu massihävitusrelvade leviku tõkestamise meetmetest. Neid meetmeid tuleb võtta nii liidus kui ka kolmandates riikides.
- (2) Liit viib kõnealust strateegiat aktiivselt ellu ja rakendab selle III peatükis loetletud meetmeid, eelkõige eraldades rahalisi vahendeid mitmepoolsete institutsioonide teostatavate konkreetsete projektide toetamiseks, pakkudes riikidele tehnilist abi ja oskusteavet seoses paljude massihävitusrelvade leviku tõkestamise meetmetega ning tugevdades Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) Julgeolekunõukogu rolli.
- (3) ÜRO Julgeolekunõukogu võttis 28. aprillil 2004 vastu resolutsiooni 1540 (2004) (edaspidi „resolutsioon 1540 (2004)“) – esimese rahvusvahelise dokumendi, mis käsitleb terviklikult ja igakülgset massihävitusrelvi, nende kandevahendeid ja nendega seotud materjale. Resolutsiooniga 1540 (2004) kehtestati kõikidele riikidele siduvad kohustused, mille eesmärk on ära hoida ja tõkestada valitsusväliste osalejate juurdepääsu massihävitusrelvadele ja nendega seotud materjalidele. ÜRO Julgeolekunõukogu otsustas ka seda, et kõik riigid peavad võtma tõhusaid meetmeid, millega kehtestatakse riigisisene kontroll, et hoida ära tuuma-, keemia- ja bioloogiliste relvade ja nende kandevahendite levik, sealhulgas kehtestades asjakohased kontrollid seonduvate materjalide üle, ning tagama nende meetmete täitmise.
- (4) Nõukogu võttis 11. mail 2017 vastu otsuse (ÜVJP) 2017/809 ⁽¹⁾ resolutsiooni 1540 (2004) rakendamise toetamiseks. Otsuse (ÜVJP) 2017/809 kohaste tegevuste tehniline rakendamine on tehtud ülesandeks ÜRO desarmeerimisküsimuste büroole (UNODA), kes teeb seda koostöös asjaomaste piirkondlike rahvusvaheliste organisatsioonide, eeskätt Ameerika Riikide Organisatsiooniga (ARO).
- (5) 24. mail 2018 esitles ÜRO peasekretär oma desarmeerimiskava „Meie ühise tuleviku kindlustamine“, milles ta rõhutas, et „meil tuleb jätkuvalt tugevdada oma institutsioone, et tõkestada bioloogiliste relvade kasutamist, muu hulgas tõhustades bioloogiliste relvade konventsiooni elluviimist, ning kui tõkestamine peaks ebaõnnestuma, siis tagada, et saame asjakohaselt reageerida,“ ning samuti seda, et on tarvis „panustada sellise raamistiku väljatöötamisse, mis tagab rahvusvahelise koordineeritud reageerimise bioloogiliste relvade kasutamisele“.
- (6) Nõukogu võttis 21. jaanuaril 2019 vastu otsuse (ÜVJP) 2019/97, ⁽²⁾ millega toetatakse bioloogiliste ja toksinrelvade konventsiooni (BTWC) massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia raames.
- (7) ARO on valmistanud ette kaks projektiettepanekut eesmärgiga tugevdada üldist bioohutust ja -turvalisust Ladina-Ameerikas.

⁽¹⁾ Nõukogu 11. mai 2017. aasta otsus (ÜVJP) 2017/809 massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamist käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 (2004) rakendamise toetamiseks (ELT L 121, 12.5.2017, lk 39).

⁽²⁾ Nõukogu 21. jaanuari 2019. aasta otsus (ÜVJP) 2019/97, millega toetatakse bioloogiliste ja toksinrelvade konventsiooni massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia raames (ELT L 19, 22.1.2019, lk 11).

- (8) Käesoleva otsuse kohaselt teostatavate projektide haldamine ja juhtimine tuleks usaldada ARO/Ameerika riikide terrorismivastase komitee (CICTE) sekretariaadile.
- (9) ARO/CICTE sekretariaat peaks tagama tõhusa koostöö asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide ja organitega, näiteks BTWC rakendamise toetusüksusega, resolutsiooni 1540 (2004) kohaselt asutatud ÜRO Julgeolekunõukogu komiteega, Maailma Loomatervise Organisatsiooniga (OIE) ning massihävitusrelvade ja -materjalide leviku vastase ülemaailmse partnerlusega. ARO/CICTE peaks samuti tagama käesoleva otsuse kohaselt teostatavate projektide vastastikuse täiendavuse ja sünergia lõpetatud ja käimasolevate asjaomaste projektide, tegevustega Ladina-Ameerikas, mida toetavad ELi liikmesriigid individuaalselt, ning muude liidu rahastatavate programmidega kõnealuses valdkonnas, sealhulgas stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendiga ning ELi keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumaohu vähendamise tippkeskustega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Selleks et edendada rahu ja julgeolekut ning tõhusat mitmepoolsust ülemaailmsel ja piirkondlikul tasandil, taotleb liit järgmisi eesmärgi:

- toetust saavates riikides bioohutuse ja -turvalisuse valdkonna seadusandliku ja regulatiivse baasi parandamine, milleks tuleb võtta vastu asjakohaseid tõhusaid õigusakte, millega keelatakse valitsusvälistel osalejatel bioloogiliste relvade ja nende kandevahendite tootmine, omandamine, valdamine, arendamine, transportimine, üleandmine või kasutamine, eeskätt terroristlikel eesmärkidel, ja tagada nende õigusaktide täitmine;
- toetust saavates riikides bioohutuse ja -turvalisuse parandamine, suurendades asjaomaste sektorite teadlikkust, sealhulgas tõhusate riigisiseste meetmete täitmise tagamise teel, et tõkestada massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levikut.

2. Lõikes 1 osutatud eesmärkide saavutamiseks teostab liit järgmisi projekte:

- bioohutuse ja -turvalisuse alaste õigusnormide parandamiseks, nende õigusnormide rahvusvaheliste standarditega ühtlustamise tagamiseks tehnilise ja õigusabi andmine, piirkondliku koostöö edendamine ja tõhustamine;
- bioohutuse ja -turvalisuse valdkonna alase teadlikkuse suurendamine, selle valdkonna haridus ja koolitus.

Artikkel 2

1. Käesoleva otsuse rakendamise eest vastutab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“).

2. Artikli 1 lõikes 2 osutatud projektide tehnilist rakendamist teostab ARO/CICTE sekretariaat. Sekretariaat täidab seda ülesannet kõrge esindaja kontrolli all. Selleks lepib kõrge esindaja ARO/CICTE sekretariaadiga kokku vajaliku korra.

3. Nende projektide üksikasjalik kirjeldus on esitatud käesoleva otsuse lisas.

Artikkel 3

1. Artikli 1 lõikes 2 osutatud projektide rakendamise lähtesummaks on 2 738 708,98 eurot.

2. Kulutusi, mida rahastatakse lõikes 1 sätestatud summast, hallatakse vastavalt liidu üldeelarve suhtes kohaldatavatele menetlustele ja normidele.

3. Järelevalvet lõikes 1 osutatud summa nõuetekohase haldamise üle teeb komisjon. Sel eesmärgil sõlmib ta ARO/CICTE sekretariaadiga rahastamislepingu. Rahastamislepingus sätestatakse, et ARO/CICTE sekretariaat tagab liidu panuse nähtavuse, mis vastab selle panuse suurusele.

4. Komisjon püüab sõlmida lõikes 3 osutatud rahastamislepingu niipea kui võimalik pärast käesoleva otsuse jõustumist. Komisjon teavitab nõukogu nimetatud protsessis esilekerkinud raskustest ja rahastamislepingu sõlmimise kuupäevast.

Artikkel 4

Kõrge esindaja esitab nõukogule aruande käesoleva otsuse rakendamise kohta, tuginedes ARO/CICTE sekretariaadi korrapäraselt koostatavatele aruannetele. Nimetatud aruannete põhjal viib nõukogu läbi hindamise. Komisjon annab teavet artikli 1 lõikes 2 osutatud projektide finantsaspektide kohta.

Artikkel 5

1. Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.
2. Otsus kaotab kehtivuse 36 kuu möödumisel artikli 3 lõikes 3 osutatud rahastamislepingu sõlmimisest või kuue kuu möödumisel selle vastuvõtmise kuupäevast, kui kõnealuse ajavahemiku jooksul ei ole rahastamislepingut sõlmitud.

Brüssel, 9. detsember 2019

Nõukogu nimel

eesistuja

J. BORRELL FONTELLES

LISA

PROJEKTID, MILLEGA TOETATAKSE BIOLOOGILISE OHUTUSE JA -TURVALISUSE TUGEVDAMIST LADINA-AMEERIKAS KOOSKÖLAS MASSIHÄVITUSRELVADE JA NENDE KANDEVAHENDITE LEVIKU TÕKESTAMIST KÄSITLEVA ÜRO JULGEOLEKUNÕUKOGU RESOLUTSIOONI 1540 (2004) RAKENDAMISEGA

1. Sissejuhatus ja eesmärgid

1.1. Sissejuhatus

Biooloogiliste relvade konventsioon jõustus 1975. aastal ja selle on ratifitseerinud kõik Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna riigid peale ühe (Haiti). Sellegipoolest ei ole paljudel nimetatud riikidel ka pärast neljakümne aasta möödumist riiklikku õiguslikku ja reguleerivat raamistikku, et rakendada bioloogiliste relvade konventsioon täielikult. Selles konventsioonis on muu hulgas sätestatud teatavad bioohutuse standardid, et vähendada bakterioloogilisi ja muid bioloogilisi ohte, mis võivad kahjustada elu Maal.

Tegemaks täiendavaid jõupingutusi selliste ohtudega võitlemiseks, võttis ÜRO Julgeolekunõukogu 2004. aastal vastu ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 (edaspidi „resolutsioon 1540 (2004)“). See resolutsioon kohustab kõiki riike võtma ja jõustama tõhusaid meetmeid, millega kehtestatakse riigisisene kontroll, et hoida ära tuuma-, keemia- või bioloogiliste relvade ja nende kandevahendite levik. Resolutsiooni 1540 (2004) operatiivsätte 3 punkti a kohaselt peavad sellised meetmed hõlmama asjakohase kontrolli kehtestamist seonduvate materjalide üle ning sel eesmärgil asjakohaste ja tõhusate meetmete väljatöötamist ja säilitamist, millega tagatakse kõnealuste kaupade üle arvestuse pidamine ja nende turvamine tootmisel, kasutamisel, ladustamisel ja transpordil.

Iga viie aasta järel vaatab resolutsiooni 1540 komitee põhjalikult läbi jõupingutused, mida liikmesriigid on teinud, et rakendada resolutsioonist 1540 (2004) tulenevaid kohustusi. 2016. aasta põhjaliku läbivaatamise lõppdokumendis tehti mõned olulised järeldused. Esiteks märgitakse dokumendis, et kuigi riigid on teinud mõningaid edusamme tundliku materjali turvamiselt ja kaitsmiselt, on nendes valdkondades endiselt lüngad. Teiseks märkis komitee, et jõupingutused bioloogiliste relvadega seotud materjalide üle arvestuse pidamisel ja nende turvamiselt on maha jäänud tuuma- ja keemiarelvadega seotud materjalide kaitsmiselt. Kolmandaks märkis komitee, et meetmete rakendamise osas, mida nõuti resolutsioonis 1540 (2004), ei ole alates 2011. aastast suurenemist märgata. Selle põhjal järeldas komitee, et riigid peaksid tegutsema kiireloomuliselt, et võtta meetmeid bioloogiliste relvadega seotud materjalide üle arvestuse pidamiseks ja nende turvamiseks.

Intsidendi, mis on seotud patogeense bioloogilise mõjuri sissetoomise ja võimaliku levikuga, kas siis tegutseja poolt, kes soovib tekitada kahju sihtpopulatsioonile või looduslikult esinevate vahendite kaudu, võib potentsiaalselt tekitada märkimisväärset kahju inimestele, majandusele ja poliitikale Ameerika Riikide Organisatsiooni (edaspidi ARO) piirkonnas. Seda potentsiaalset ohtu silmas pidades on ARO püüdnud suurendada bioohutuse ja -turvalisuse alast teadlikkust ja suutlikkust Põhja- ja Lõuna-Ameerikas. Alates 2009. aastast on näiteks Ameerika riikide terrorismivastane komitee (edaspidi „ARO/CICTE“) oma sekretariaadi kaudu juhatanud mitmeid riiklikke bio-intsidendi alaseid kriisiohjeõppusi, mille eesmärk on olnud suurendada teadlikkust bioturvalisusele avalduvatest ohtudest ning tuua omavahel kokku ametnikud ja asutuste ja organisatsioonide esindajad eesmärgiga õppida koordineerima oma reageerimist bio-intsidendile. Peale selle on mitmed ARO liikmesriigid taotlenud konkreetselt sekretariaadi abi riiklike bio-hädaolukordadele reageerimise kavade väljatöötamisel või nende ajakohastamisel.

Samal ajal kui need ja muud jõupingutused bio-intsidendideks valmisoleku ja reageerimissuutlikkuse tõhustamiseks on andnud olulisi tulemusi, on paljudes ARO liikmesriikides endiselt probleemiks vähene valmisolek ja väikesed investeeringud bioohutusse ja -turvalisusesse. See kajastub vajaliku taristu, suutlikkuse ja õigusraamistike puudumises, millega tõhusalt tuvastada bioloogiline intsident ja sellele reageerida. Suur ja ebaproportsionaalne hukkunute arv Põhja- ja Lõuna-Ameerikas 2009. aasta gripiviiruse (H1N1) puhangute tagajärjel rõhutab eespoolmainitud haavatavusi ning toonitab vajadust pöörata rohkem tähelepanu bioohutusele ja -turvalisusele. Arvatakse näiteks, et Põhja- ja Lõuna-Ameerikas suri 2009. aastal seagripi (H1N1) tõttu rohkem inimesi kui mujal maailmas.

Piirkonnas asuvate valitsuste vähene pühendumine bioohutusele ja -turvalisusele tuleneb mitme teguri koosmõjust, sealhulgas poliitikajundajate ebapiisavast teadlikkusest ulatusliku bioloogilise intsidentidega kaasneva ohu ja potentsiaalsete kulude kohta; nendeks teguriteks on ka julgeolekuga seotud prioriteedid, mis konkureerivad riiklikul tasandil olemasolevate nappide vahendite nimel; ning tervikliku riikliku bio-intsidentideks valmisoleku ja reageerimissuutlikkuse arendamisega seotud olemuslikud probleemid. Need väljakutsed rõhutavad ARO piirkonnas vajadust bioloogilistele intsidentidele koordineeritud reageerimise järele. Selline reageerimine peaks hõlmama mitmeid tegutsejaid riiklikul ja kohalikul tasandil, sealhulgas valitsuse ministeeriume (tervishoiu-, põllumajandus-, julgeoleku-, justiits-, kaitse-, luure-, transpordi-, välis-, rahvusvahelise kaubanduse, majandus-, teadus- ja tehnoloogiaministeerium jm), õiguskaitsekogukonda ja muid esmaseid reageerijaid, erasektori osalejaid (eriti tööstus ja akadeemiline ringkond) ja kodanikuühiskonda.

1.2. Eesmärgid

Selle kolmeaastase projektiga seab CICTE eesmärgiks parandada bioohutust ja -turvalisust toetust saavates riikides, kooskõlas resolutsiooniga 1540 (2004), eelkõige tõhusate meetmete kehtestamise ja jõustamise kaudu, et ennetada bioloogiliste relvade ja nende kandevahendite levikut.

Tehniline abi ja koostöö liikmesriikidega, kes toetavad projekti üldeesmärki, tugineb järgmistele peamistele eesmärkidele:

- bioohutuse ja -turvalisuse standardite tugevdamine toetust saavates riikides;
- bioohutuse ja -turvalisuse alaste õigus- ja reguleerivate raamistike tõhustamine ning nende ühtlustamine kehtivate rahvusvaheliste standarditega;
- koostegutsemise ja koostöö tugevdamine, eelkõige resolutsiooni 1540 (2004) vastastikuse hindamise protsessi kaudu;
- järjepideva bioohutuse ja -turvalisuse alase koolituse hõlbustamine.

2. Rakendusasutuse valik ja koordineerimine teiste asjakohaste rahastamisalgatustega

2.1. Rakendusasutus – Ameerika Riikide Organisatsioon (ARO)

ARO on aktiivselt toetanud liikmesriikide leviku tõkestamise alaseid jõupingutusi Lõuna- ja Põhja-Ameerikas alates 2005. aastast. 2010. aastal anti CICTE sekretariaadile konkreetne volitus, et töötada välja programm resolutsiooni 1540 (2004) rakendamise abistamiseks. Seejärel sõlmiti strateegiline partnerlus ÜRO desarmeerimisküsimuste büroo (UNODA), resolutsiooni 1540 komitee ekspertide töörühma ning ARO/CICTE sekretariaadi vahel, et viia Põhja- ja Lõuna-Ameerikas ellu tehnilise abi ja suutlikkuse suurendamise katseprojekt eesmärgiga hõlbustada ARO liikmesriikide jõupingutusi resolutsiooniga 1540 (2004) hõlmatud erinevate valdkondade rakendamisel.

ARO/CICTE üks peamisi eesmärke on olnud koostöö riikidega, kelle valitsused on täiel määral pühendunud füüsilisele kaitsele ja keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumakaitse materjalide üle arvestuse pidamisele nende riikide leviku tõkestamise alaste jõupingutuste raames. Teine eesmärk on olnud püüda aidata toetust saavatel riikidel rakendada resolutsiooni 1540 (2004), tehes kindlaks konkreetsed vajadused ja väljakutsed, et kohendada õigusala abi ja spetsiaalseid suutlikkuse suurendamise meetmeid, mille eesmärk on tugevdada liikmesriikide ennetavat raamistikku kaitseks keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumakaitse materjalide kasutamise eest valitsusväliste osalejate poolt.

ARO esitatud piirkondlik raamistik sisaldab võrreldavat eelist nimetatud ohtude riikideülese olemuse tõttu, mis tingib vajaduse, et naaberriigid teeksid koostööd nende väljakutsetega tegemisel. CICTE piirkondlik lähenemisviis nendele küsimustele tagab järjepidevuse, nii et jõupingutusi ei dubleerita ja saavutatakse maksimaalne tõhusus. Sellega seoses on ARO kui peamine piirkondlik organisatsioon Põhja- ja Lõuna-Ameerikas oma hemisfääris ainulaadsel positsioonil, kus näidata tõhusust järgneva kaudu: olemasolev riiklike kontaktpunktide võrgustik, ulatuslik kohalolu kogu piirkonnas ja suutlikkus teha koostööd antud valdkonnas toetust saama kavandatud riikidega.

Üldisemalt on ARO/CICTE teinud tihedat koostööd mitme ARO liikmesriigi valitsusega ja saavutanud olulisi tulemusi bioohutuse ja -turvalisuse valdkonnas. Näiteks on ARO/CICTE abistanud liikmesriike mitmel moel:

- resolutsiooni 1540 (2004) kohaste riiklike tegevuskavade koostamine ning õigus- ja reguleerivate raamistike tugevdamine;

- suutlikkuse suurendamine, et ennetada ja võidelda keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumakaitse materjalidega ebaseadusliku kauplemise ja ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu;
- tõhusate meetmete vahetamise edendamine vastastikuse hindamise metoodika kasutamise kaudu, ja
- koordineerimise hõlbustamine poliitilisel tasandil, et teha kindlaks piirkondliku ja allpiirkondliku koostöö valdkonnad.

2.2. Kooskõlastamine teiste asjakohaste rahastamisalgatustega

Üldjuhul kooskõlastab ARO/CICTE oma tegevusi muude asutuste ja organisatsioonidega, kes saavad rahalisi vahendeid samalt või erinevalt rahastajariigi valitsuselt ja rahvusvahelistelt asutustelt. Juhul, kui organisatsioonid saavad Euroopa Liidult toetust töö eest, mis on seotud käesoleva projekti raames kavandatud tegevustega, on ÜRO desarmeerimisküsimuste büroo (UNODA), resolutsiooni 1540 komitee ja selle ekspertide töörühm ning bioloogiliste relvade konventsiooni rakendamise toetusüksus (BWC-ISU) otseselt seotud projektiga ning tasub märkida, et ARO/CICTE teeb nendega juba tihedalt koostööd. Nende asutustega koordineerimist korraldab juhtimismeeskond, mis asub ARO peakorteris, eesmärgiga tagada kõigi jõupingutuste täiendavus ja selleks, et vältida dubleerimist, ning projekti tegevused viiakse kooskõlla resolutsioonist 1540 (2004) ja bioloogiliste relvade konventsioonist tulenevate kohustustega.

Sellega seoses on ARO/CICTE veendunud, et projekt on selgelt kooskõlas Euroopa Ülemkogu 2019. aasta otsusega toetada bioloogiliste relvade konventsiooni rakendamist väljaspool Euroopa Liitu (edaspidi „otsus“). Kavandatud projekt edendaks otsust seeläbi, et aitaks vähendada bioloogiliste ja toksinrelvade leviku ohtu piirkonnas. Seeläbi võtaks projekt arvesse kiiret arengut bioteadustes selle tagamiseks, et valitsuste õigus- ja reguleerivad raamistikud selliste ohtude vastu võitlemiseks vastavad kehtivatele rahvusvahelistele standarditele. Selle tulemusena aitaks projekt tagada, et ARO liikmesriigid on hästi ette valmistatud, et reageerida kiiresti võimalikele esilekerkivatele ohtudele.

Poliitika arendamisega seoses jätkab ARO/CICTE selles valdkonnas tööd oma korrapäraste istungjärkude kaudu ning ARO alalise nõukogu hemisfäärijulgeoleku komisjonis (*Committee on Hemispheric Security*).

Käesoleva ettepaneku peamine eesmärk on parandada bioohutust ja -turvalisust toetust saavates riikides, suurendades teadlikkust ja suutlikkust asjaomastes sektorites kooskõlas resolutsiooniga 1540 (2004), sealhulgas jõustades tõhusaid riiklikke meetmeid, et hoida ära bioloogiliste relvade ja nende kandevahendite levikut. Need jõupingutused on suunatud bioteadlastele bioohutuse ja -turvalisuse valdkonnas avalikus ja erasektoris ning poliitikakujundajatele ja seadusandjatele. Tegevused hõlmavad koolituskursusi bioteadlastele toetust saavates riikides ning veebipõhise koolituskursuse väljatöötamist, et jõuda veelgi enamate toetusaaajateni piirkonnas. ARO/CICTE viib neid tegevusi ellu koostöös meie strateegiliste partneritega ning, nagu on märgitud metoodikat käsitlevas osas, võib väga spetsiifiliste koolituste ja ülesannete korral ARO võtta lühiajaliselt tööle tugipersonali (ekspertid, koolitajad ja teadlased) ning ARO teeb koostööd oma partneritega nimetatud valdkondades (sh BWC-ISU, UNODA, Maailma Loomatervise Organisatsioon ja Euroopa Liit) ning teadusringkonnaga selle tagamiseks, et personal vastab kõigile tehnilistele nõuetele, sealhulgas, kui vaja, värvates töötajaid nende organisatsioonide hallatavatest nimekirjadest.

3. Projekti kirjeldus

3.1. Kirjeldus

Meie ettepaneku eesmärk on parandada vastavalt resolutsioonile 1540 (2004) bioohutust ja -turvalisust toetust saavates riikides ning veelgi suurendada nende riikide suutlikkust tõhusalt ennetada ulatuslikke intsidente, mis hõlmavad nii inimtegevuse tulemusel loodud kui looduslikku bioloogilist mõjurit, ning sellistele intsidentidele tõhusalt reageerida. Kõnealune projekt aitab samuti parandada agentuuridevahelist ja rahvusvahelist koostööd ning teabevahetust Ameerika Riikide Organisatsiooni (ARO) liikmesriikide vahel, et valmistada bioloogilisteks intsidentsideks ja neile reageerida. Lisaks püütakse projektiga täita mõnes sihtriigis esinevaid seadusandlikke lünki ning täiendada bioloogiliste relvade konventsiooni rakendamiseks tehtavaid jõupingutusi.

Projekti raames tulevad kokku kuni kaheksa ARO liikmesriigi vastutavad siseriiklikud asutused, asjaomased erasektori ja kodanikuühiskonna esindajad ning kvalifitseeritud rahvusvahelised eksperdid, et analüüsida, milliseid samme saaks astuda bioohutuse ja -turvalisusega seotud suutlikkuse suurendamiseks nimetatud riikides ning laiemalt kogu ARO piirkonnas. Selles kasutatakse kahetasandilist lähenemisviisi, mis hõlmab nii riiklikku kui allpiirkondlikku tegevust. Projektis soovitakse kasutada ära sekretariaadi eelnevaid kogemusi seoses nimetatud küsimuste käsitlemisega Põhja- ja Lõuna Ameerikas ning tema hästi toimivat võrgustikku, mis hõlmab (eelkõige avaliku sektori) kontaktisikuid ja partnereid. Riikliku tasandi jõupingutustes keskendutakse individuaalsele koostööle erinevate ARO liikmesriikidega, et suurendada nende riiklikku suutlikkust, koostada õigusakte ning eeskirju ja valmistada ette riigipõhiseid tegevuskavasid tegevussuutlikkuse suurendamiseks. Piirkondlikul tasandil keskendutakse suutlikkuse suurendamise meetmete puhul teabe ja heade tavade vahetamisele ning piirkondliku lähenemisviisi struktuursete, sisuliste ja funktsionaalsete parameetrite kindlaksmääramisele.

Lisaks sellele püütakse projektis ära kasutada viimaste aastate jooksul kujundatud „vastastikuse hindamise“ protsessi, mille kohaselt nõustuvad riigid tegema vabatahtlikult koostööd, et vastastikku hinnata oma tugevaid ja nõrku külgi seoses resolutsioonis 1540 (2004) esitatud kohustuste täitmisega, ning määrata kindlaks tõhusad tavad ja valdkonnad kahepoolse koostöö jätkamiseks. Pärast hiljuti resolutsiooni 1540 (2004) kohaselt tehtud edukaid vastastikusi hindamisi Tšiili ja Colombia vahel (2017. aastal), Dominikaani Vabariigi ja Panama vahel (2019. aastal) ning viimati Paraguay ja Uruguay vahel (2019. aastal), teeme ettepaneku pakkuda nimetatud kolmele riikide paarile konkreetset abi järelemeetmete ning koostöötegevuse alal. Seda tehes püüame tagada, et nende riikide vahel vastastikuse hindamise protsessi raames sõlmitud tihedad kahepoolsed suhted jätkuvad ning et edendatakse nende riikide poolt üles näidatud pühendumist jätkata resolutsiooni 1540 (2004) kohast koostööd ka pärast esialgseid vastastikusi hindamisi. Teeme samuti ettepaneku edendada nimetatud piirkonnas täiendavate vastastikuste hindamiste tegemist, asetades tugevat rõhku bioohutusele ja -turvalisusele nende riikide puhul, mis ei ole veel sellistes hindamistes osalenud, nagu Mehhiko ning võimalik, et ka teised partnerid kõnealuses piirkonnas. Lõpuks soovime vaadata läbi senise vastastikuse hindamise protsessi ning tõhustada riikide vahel jätkuvat koostööd, edendada parimaid tavasid ja tehniliste dokumentide avaldamist (lisaks riikide poolt esitatud lõpparuannetele), et saada ülevaade nimetatud koostöö raames tehtud edusammudest.

3.2. Metoodika

3.2.1. Organisatsiooniline struktuur

Projekti rakendab Ameerika riikide terrorismivastane komitee (ARO/CICTE), kooskõlastades oma tegevust AROsse kuuluvate liikmesriikidega ja saades neilt toetust. Käesoleva projekti ARO/CICTE juhtrühm, asukohaga ARO peakorteris Washingtonis, koosneb kolmest töötajast ning haldus-/finantstuge pakkuvast assistendist, kes teevad konkreetsetest täidetavatest ülesannetest sõltuvalt koostööd lepinguliste välisõitajatega CICTE täitevsekretäri üldise järelevalve all ja juhendusel.

Väljastpoolt värvatud töötajate hulka kuulub õigusekspert, kes täidab projekti seadusandliku abiga seotud ülesandeid. Väga suurt spetsialiseerumist nõudvate koolituste ja ülesannete puhul võib ARO tööle võtta ka lühiajalise lepinguga abitöötajaid (eksperdid, koolitajad ning teadlased) teiste tehniliste partnerorganisatsioonide ekspertide nimekirjadest (sh BWC-ICU, UNODA, Maailma Loomatervise Organisatsioon ja Euroopa Liit).

Esialgu koordineerib ARO/CICTE programmi juhtrühm oma tegevust otse nende liikmesriikide riiklike asutustega, kes on eelnevalt taotlenud toetust seoses resolutsiooniga 1540 (2004). Mitmel juhul on ARO sõlminud koostöölepinguid, et aidata liikmesriikidel rakendada resolutsiooni 1540 (2004) valdkondades, mis võetakse aluseks tehnilise abi andmisel.

3.2.2. Tehniline lähenemisviis

Bioohutust ja -turvalisust käsitlevate õigusnormide parandamisega seotud seadusandliku ja tehnilise abi taotluste puhul tuleb korraldada kehtivate õigusaktide ja õigusnormide esialgne hindamine ja analüüs, mille viib läbi õigusekspert koos projekti juhtrühma ning toetust saavate riikide asjaomaste asutustega seadusandliku ja tehnilise abi missioonide käigus, et määrata kindlaks konkreetsed lüngad ja iga riigi prioriteedid. Vastavalt sellele hindamisele võiksid projekti raames toetust saavad bioohutuse ja -turvalisuse valdkonnas seadusandlike ja regulatiivsete täienduste tegemiseks võetavad konkreetsed meetmed, mida tuleks rakendada esmajärjekorras, hõlmata järgmist:

— toetust saavate riikide kehtivate õigusaktide ja -normide analüüsimine, et määrata kindlaks konkreetsed lüngad;

- ekspordikontrolli nimekirja koostamine ja vastuvõtmine;
- riikliku tegevuskava koostamine ja vastuvõtmine bioloogilistele ohtudele reageerimiseks;
- riiklike suuniste koostamine, milles käsitletakse kaitset bioloogiliste mõjurite juhusliku või tahtliku leviku eest ning nende nõuetekohast ja ohutut ladustamist ja vedu, sealhulgas nende asutusesisest turvalist hoidmist.

Piirkondliku koostöö edendamiseks võetavad meetmed võiksid hõlmata järgmist:

- järeelmeetmete väljatöötamine, mille eesmärk on suutlikkuse suurendamine ning koostöö kõnealusesse piirkonda kuuluvates riikides, mis on osalenud resolutsiooni 1540 (2004) rakendamisega seotud vastastikustes hindamistes;
- täiendavate vastastikuste hindamiste tegemine, asetades tugevat rõhku bioohutusele ja -turvalisusele;
- vastastikuse hindamisega seotud tegevust käsitlevate tehniliste dokumentide koostamine ja avaldamine.

Paralleelselt tehnilisele ja seadusandlikule abile ning piirkondlikule koostööle korraldatakse käesolevas ettepanekus esitatud bioohutuse ja -turvalisusega seotud teadlikkuse tõstmise, hariduse ja koolituse eesmärgil kõikides toetust saavates riikides koolituskursuseid. Need koolituskursused toimuvad ARO/CICTE juhtrühma koordineerimisel ning neid viivad läbi rahvusvahelised eksperdid. Kursused aitavad suurendada suutlikkust ning moodustada toetust saavate riikide erinevate teadusasutuste seast koolitajate rühma, kes on võimeline levitama bioohutuse ja -turvalisuse põhimõtetega seotud teadmisi, parimaid laboritavasid ning tehnikaid ja meetodeid bioriski juhtimiseks laborites ja teadusinstituutides.

ARO/CICTE teeb koostööd akadeemikute ja teadlastega, et töötada välja veebikursus, mis aitaks parandada olemasolevaid vahendeid bioohutuse, bioturvalisuse ja bioetika alaste teadmiste täiendamaks levitamiseks ja teadlikkuse suurendamiseks akadeemikute, õpetajate, üliõpilaste ja teadlaste ning muude asjaomaste sidusrühmade seas.

Lisaks pakutakse ettepanekuga hõlmatud tehnilise ja seadusandliku abi missioonide ning piirkondlike ja allpiirkondlike tegevuste raames poliitikakujundajate, parlamendiliikmete ja tööstussektori hulgas bioohutuse ja -turvalisuse, resolutsiooni 1540 (2004) ning bioloogiliste relvade konventsiooni rakendamise alast teavitustegevust ja teadlikkuse tõstmist.

3.2.3. Sooline perspektiiv

ARO/CICTE etendab oma resolutsiooni 1540 (2004) kohase programmi kaudu olulist rolli, toetades liikmesriike suutlikkuse suurendamisel, et rakendada resolutsiooni 1540 (2004), võidelda massihävitusrelvade leviku vastu ning edendada soolist võrdõiguslikkust. Kõik need tulemused aitavad kaasa ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisele ning täiendavad ARO liikmesriikide jõupingutusi rakendada asjakohaseid vahendeid ülemaailmse desarmeerimise ja massihävitusrelvade leviku tõkestamise alal.

ARO/CICTE tagab, et töötajate värbamisel projekti toetust saavate riikide abistamiseks järgitakse soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet, ning innustab toetust saavaid riike teadlikult värbama naisi kõikides projekti etappides. Erilisi jõupingutusi tehakse alati selleks, et lisada aruteludesse soolise võrdõiguslikkuse perspektiiv ning asetada naised arutlusel oleva teema keskmesse.

3.2.4. Väline koordineerimine

Lisaks koordineerimisele ja koostööle kogu piirkonna riiklike asutustega tegeleb ARO projekti elluviimise ajal tegevuse koordineerimise ja koostööga teiste institutsioonide ja organisatsioonidega. Allpool loetletud üksused võivad pakkuda konkreetsete küsimuste puhul toetust ning aidata edendada piirkonnas kõnealust algatust:

- ÜRO desarmeerimisküsimuste büroo (UNODA), sealhulgas bioloogiliste relvade konventsiooni rakendamise toetusüksus;
- resolutsiooni 1540 (2004) alusel moodustatud Julgeolekunõukogu komitee ja selle ekspertide rühm;
- Maailma Loomatervise Organisatsioon (OIE);
- Maailma Terviseorganisatsioon (WHO), sealhulgas Pan American Health Organisation (PAHO) (Ameerika tervishoiuorganisatsioon);

- kodanikuühiskonna organisatsioonid, akadeemiline ringkond ning erasektori organisatsioonid, kelle eesmärgid on kooskõlas käesoleva ettepaneku eesmärkidega, sealhulgas Sandia National Laboratory (Sandia riiklik laboratoorium); Subcomisión de Bioseguridad y Bioscustodia de la Asociación Argentina de Microbiología (Argentina mikrobioloogia ühenduse bioohutuse ja bioturvalisuse allkomisjon); James Martin Center CNS (James Martini keskus); Asociación Latinoamericana de Biocontención y Biocustodia (Ladina-Ameerika bioohjamise ja bioturvalisuse ühendus).

3.3. Projekti eesmärgid ja tegevus

Eesmärk 1: tugevdada toetust saavates riikides bioohutuse ja -turvalisuse standardeid.

Toetavad tegevused

- Tegevus 1.1: tehnilise abi missiooni läbiviimine koostöös iga riigi bioohutuse ja -turvalisuse valdkonnas tegutsevate asutustega, et hinnata vajadusi ja koostada hindamisaruanne.
- Tegevus 1.2: vastavalt vajadustele ja ressurssidele antava koolituse hõlbustamine ühes või mõlemas järgmises valdkonnas: ekspordikontrolli nimekirja vastuvõtmine või bioloogilistele ohtudele reageerimise riikliku tegevuskava vastuvõtmine. Hindamisaruande esitamine.
- Tegevus 1.3: riiklike suuniste koostamine, milles käsitletakse kaitset bioloogiliste mõjurite juhusliku või tahtliku leviku eest, samuti selliste riiklike suuniste koostamine, milles käsitletakse bioloogiliste mõjurite nõuetekohast ja ohutut ladustamist ja vedu, sealhulgas nende asutusesisest turvalist hoidmist.

Oodatavad tulemused

- Hindamisaruanne koos soovitud (riikide ja asutuste kaupa).
- Vastavalt riikide vajadustele koostatud ekspordikontrolli nimekiri.
- Bioloogilistele ohtudele reageerimise riikliku tegevuskava esitanud riigi hindamisaruanne ja/või suunised bioloogilistele ohtudele reageerimise, õnnetusjuhtumite, ohutu ladustamise ja transpordi kohta.

Eesmärk 2: tõhustada bioohutuse ja -turvalisuse alaseid õigus- ja regulatiivraamistikke ning ühtlustada need kehtivate rahvusvaheliste standarditega.

Toetavad tegevused

- Tegevus 2.1: vaadata läbi igas toetust saavas riigis kehtivad õigus- ja regulatiivraamistikud, et teha kindlaks puudujäägid ja prioriteetsed valdkonnad, kus tuleb meetmeid võtta.
- Tegevus 2.2: vajaduse korral õiguslase abi andmine, sealhulgas õigusaktide ja -normide koostamine ekspordikontrolli nimekirjade ja/või riiklike tegevuskavade rakendamiseks.
- Tegevus 2.3: sellise dokumendi koostamine ja avaldamine, mis sisaldab juhiseid parimate laboritavade ning tehnikate ja meetodite kohta bioriski juhtimiseks laborites ja teadusinstituutides, ning selle dokumendi levitamine, eesmärgiga suurendada asjaomaste sidusrühmade teadlikkust headest tavadest.

Oodatavad tulemused

- Vähemalt üks õiguslase abi missioon riigi kohta, et abistada riiki ekspordikontrolli loendi ja/või riiklike tegevuskavade ja/või asjakohaste õigusaktide/-normide eelnõude koostamisel.
- Avaldatud parimad laboritavad (akadeemilised, tehnilised ja muud meetodid).

Eesmärk 3: tugevdada sünergiat ja koostööd, eelkõige resolutsiooni 1540 (2004) vastastikuse hindamise protsessi kaudu.

Toetavad tegevused

- Tegevus 3.1: abi kuni kolme sellise uue vastastikuse hindamise läbiviimisel, mille põhirõhk on asetatud bioohutusele ja -turvalisusele.

- Tegevus 3.2: kolme kahepoolse õpikoja korraldamine, et võtta konkreetses piirkonnas resolutsiooni 1540 (2004) rakendamise seoses juba läbi viidud vastastikuste hindamiste põhjal järelmeetmeid.
- Tegevus 3.3: vastastikuse hindamisega seotud tegevusi käsitlevate tehniliste dokumentide koostamine ja avaldamine.
- Tegevus 3.4: bioohutust ja -turvalisust käsitleva piirkondliku konverentsi korraldamine, et muu hulgas suurendada koordineerimist ja parandada teabevahetust.
- Tegevus 3.5: piirkondliku konverentsi korraldamine resolutsiooni 1540 (2004) rakendamise seisu kohta Põhja- ja Lõuna-Ameerikas.

Oodatavad tulemused

- Kuus toetust saavat riiki on saanud abi vastastikuste hindamiste läbiviimisel.
- Vastastikuse hindamise järeldaruanded on koostatud ja avaldatud järgmiste riikide kohta: Tšiili/Colombia, Dominikaani Vabariik / Panama ja Paraguay/Uruguay.
- Toetust saavate riikide bioohutuse ja -turvalisusega seotud asutuste vaheline koordineerimine on suurenenud.

Eesmärk 4: hõlbustada järjepidevat bioohutuse ja -turvalisuse alast koolitust

Toetavad tegevused

- Tegevus 4.1: igas toetust saavas riigis bioohutuse ja -turvalisuse valdkonna koolitajate võrgustiku loomine.
- Tegevus 4.2: teadlastele mõeldud koolitusmooduli väljatöötamine ja arendamine, et vähendada teadusuuringute käigus materjalide ja seadmete võimaliku väärkasutamise ohtu.
- Tegevus 4.3: asjaomaste riiklike koolitusasutustega tegevuse koordineerimine, et soodustada bioohutuse ja -turvalisusega, kaasa arvatud resolutsiooni 1540 (2004) ja bioloogiliste relvade konventsiooni rakendamisega seotud moodulite ja/või materjalide lisamist akadeemilistesse õppekavadesse.
- Tegevus 4.4: kuni kaheksa bioohutuse ja -turvalisuse valdkonna koolituse korraldamine ja läbiviimine (üks koolitus iga toetust saava riigi kohta).

Oodatavad tulemused

- Igas riigis luuakse bioturvalisuse ja -ohutuse valdkonna koolitajate ja spetsialistide võrgustik.
- Loodud on avatud veebipõhised kursused ja korraldatud on kuus kursust.
- Toetust saavates riikides on bioturvalisuse ja -ohutusega seotud asutuste teadlased saanud koolituse.

4. Kasusaajad

Eesmärkide 1-4 otsesed kasusaajad on riiklikud institutsioonid ja asutused, kes vastutavad bioohutuse ja -turvalisuse eest igas toetust saavas riigis (sõltuvalt saadud rahalistest vahenditest kuni kaheksa riiki: Argentina, Tšiili, Colombia, Dominikaani Vabariik, Mehhiko, Panama, Paraguay ja Uruguay). Veebipõhise kursuse loomise ja nende temade lisamisega ülikoolide õppekavadesse jõutakse veelgi suurema hulga toetusesaajateni.

5. Euroopa Liidu nähtavus

ARO/CICTE tagab, et kõigi projekti tegevuste raames tunnustatakse liidu poolt projektile mitmesuguste vahendite kaudu antavat rahalist toetust. ELi toetust tõstetakse esile pressiteadetes, sotsiaalmeedias ja uudistekanalitele laia kajastust saavate ürituste puhul antavates intervjuudes. Kõik toetust saavatele riikidele antavad seadmed, trükimaterjalid või arvutitarkvara kannavad märgistust, et neid rahastab liit. Projekti töötajad kannavad ELi logo ja/või lippu kõigil mütsidel, kombinesoonidel ja vormiriietusel, nii et liidu visuaalne identiteet oleks selgelt näha. Liidu toetus avalikustatakse ja on selgelt nähtav projektiga ja toetatavate programmidega seotud ARO veebisaitidel ja publikatsioonides.

6. Kestus
Projekti elluviimise kavandatav aeg on 36 kuud.
 7. Üldine korraldus
Projekti tehnilise rakendamise viib läbi ARO/CICTE, kasutades selleks oma olemasolevat, resolutsiooni 1540 (2004) kohast programmi.
 8. Partnerid
ARO/CICTE rakendab projekti koostöös toetust saavate riikide asutuste ja strateegiliste partneritega.
 9. Aruandlus
Kirjeldavad eduaruanded ja finantsaruanded esitatakse kord kvartalis, et võimaldada asjakohast ja õigeaegset järelevalvet ja hindamist, ning ARO/CICTE suhtleb rahastajaga tihedalt.
-